

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นแบบพรรณนา (descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงคุณภาพของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ที่มารับบริการที่ศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพจังหวัดเชียงราย ใน 3 โรงพยาบาล คือ โรงพยาบาลแม่จัน โรงพยาบาลพาน และโรงพยาบาลแม่สรวย ในวันรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมประจำเดือน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2548 โดยกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ตามเกณฑ์ ดังนี้ เป็นผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นสมาชิกศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพนานกว่า 6 เดือน สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทย มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์และยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 262 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบรวบรวมข้อมูลประวัติการเจ็บป่วยในระยะเวลา 2 สัปดาห์ และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ และแบบประเมินคุณภาพชีวิต MOS-HIV ซึ่งได้แปลเป็นภาษาไทยโดย อัญชลี ธาดาภักย์ (2546) ซึ่งได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแล้ว นำไปสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์คะแนนคุณภาพชีวิตที่ได้นำมาคำนวณตามสูตรของแบบประเมิน MOS-HIV วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาโดยสรุปดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.2 อายุเฉลี่ย 37.2 ปี ประกอบอาชีพรับจ้างถึงร้อยละ 46.6 รายได้ต่อเฉลี่ย 1,516.2 บาทต่อเดือน การช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ ส่วนใหญ่จะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการในลักษณะเบี้ยยังชีพ แต่ยังมีผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ถึงร้อยละ 22.9 ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากแหล่งใดเลย อาการเจ็บป่วยในระยะเวลา 2 สัปดาห์ที่ผ่านมาส่วนใหญ่มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย ยังสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ อยู่ในระยะไม่มีอาการ ร้อยละ 71.4 ได้รับยาต้านไวรัส เป็นสูตร GPO vir ถึงร้อยละ 61.1 ลักษณะของการมารับบริการในศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพจังหวัดเชียงรายของผู้ติดเชื้อผู้ป่วยเอดส์ส่วนใหญ่มาอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 61.8

2. คุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ใน 10 มิติ พบว่ามีบทบาทการทำงาน (Role Physical) เป็นคุณภาพชีวิตด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงที่สุด คือ 90.5 รองลงมา ได้แก่ การทำ

หน้าที่ของร่างกาย (Physical Functional) ภาวะซึมเศร้า (Health Distress) คะแนนเฉลี่ย 84.5 และ 80.7 ตามลำดับ ส่วนคะแนนชีวิตที่ต่ำสุดในมิติการรับรู้สุขภาพทั่วไป (General Health Perception) คะแนนเฉลี่ย 60.4

3. คะแนนคุณภาพชีวิตใน 2 ด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง โดยคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยด้านร่างกาย (51.2) ต่ำกว่าด้านจิตใจ (50.0) เล็กน้อย

4. การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ ใน 2 ด้านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คือ ระยะของโรค อาการและอาการแสดง ภาวะของโรคร่วม ได้แก่ ไอ, เชื้อราในช่องปาก (Oral candidiasis) วันโรค ค่า CD4 Count ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ ระยะของโรค อาการและอาการแสดง ภาวะของโรคร่วมอื่นๆ คือ ตามัว วันโรค น้ำหนักตัว และระดับ Hemoglobin

5. เมื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตใน 10 มิติพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแต่ละมิติมีดังนี้คือ เพศ ระยะของโรค อาชีพ รายได้ อาการและอาการแสดง น้ำหนักตัว ระดับ Hemoglobin และ CD4 Count

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่ากลุ่มผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ที่มารับบริการในศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพจังหวัดเชียงรายมีคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยทั้งด้านร่างกายและจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อดูในคุณภาพชีวิตใน 10 มิติแล้วพบว่าผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์มีคุณภาพชีวิตในด้านสุขภาพทั่วไป (General Health) ที่ต่ำมีผลมาจากได้รับดูแลด้านร่างกายยังไม่เพียงพอหรือการดูแลสุขภาพร่างกายตนเองไม่เหมาะสม ดังนั้นการให้บริการในศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพจังหวัดเชียงรายควรเน้นในเรื่องการดูแลสุขภาพร่างกายของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์เพิ่มมากขึ้น การได้รับความช่วยเหลือจากสังคม พบว่ายังมีผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์บางส่วนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากแหล่งใดเลย จึงควรให้หน่วยงานราชการและเอกชน ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการสนับสนุนประมาณจากหน่วยงานต่างๆ จะไม่มีความยั่งยืน หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรชุมชนที่ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์อาศัยอยู่เพราะเป็นการกระตุ้นสังคมมีส่วนร่วมให้เกิดการยอมรับผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์มากยิ่งขึ้น ควรมีการประเมินคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ทุกรายที่สมัครเข้ารับบริการในศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพจังหวัดเชียงราย และทำการติดตามประเมินต่อไปเป็นระยะตามความเหมาะสม หากระดับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ลดต่ำลง ผู้ให้การดูแลสามารถให้การ

ช่วยเหลือได้ตรงตามมิติที่เป็นปัญหาของแต่ละบุคคล ในส่วนปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นประเด็นการเฝ้าระวังการเกิดปัญหาในแต่ละมิติของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ เพื่อให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสมกับผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาคุณภาพชีวิตในกลุ่มผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับบริการในศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ที่ไม่ได้รับบริการในศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพเพื่อเป็นการประเมินให้เห็นว่าการเข้ารับบริการที่ศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพมีผลทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นหรือไม่
2. ควรมีการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และความคิดเห็นของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ที่ไม่สามารถเข้ารับบริการที่ศูนย์บริการและพัฒนาสุขภาพได้อย่างสม่ำเสมอ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) เพื่อทางโรงพยาบาลจะได้นำมาปรับปรุงรูปแบบของการดำเนินงานกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ต่อไป